

Deltagelsesstigen

Ressource nr x

Deltagelsesstigen kan bruges til at tale ud fra, når man er nysgerrig på elevernes deltagelsemuligheder i undervisningen.

Trin 8	Elev-initiativ, beslutninger i fællesskab mellem elever og voksne	Elever tager initiativ, starter projekter, inviterer voksne.
Trin 7	Elev-initiativ og beslutninger af elever	Elever tager initiativ og har beslutningskompetence. Voksne står til rådighed.
Trin 6	Voksen-initiativ, beslutninger i fællesskab mellem elever og voksne	Voksne tager initiativ, men elever er med i alle faser og er med til at træffe beslutninger.
Trin 5	Konsulteret og informeret	Projekter designes og udføres af voksne, men elever er konsulteret, de har fuld indsigt i processen og deres synspunkter tages alvorligt.
Trin 4	Udpeget og informeret	Voksne inviterer elever til at medvirke i en bestemt anledning, informerer dem om hvorfor og på hvilke præmisser.
Trin 3	Symbolisk deltagelse (Tokenisme)	Eleverne bliver sprugt til deres synspunkter på et bestemt emne. De har ingen eller ringe mulighed for at påvirke måden de kan udtrykke sig på.
Trin 2	Dekoration	Elever deltager, men forstår ikke hvad det drejer sig om.
Trin 1	Manipulation	Eleverne siger og gør det som de voksne foreslår eller fortæller dem.

Hvad kan eleverne overhovedet få indflydelse på?

Der ligger naturligvis en lang række begrænsninger for, hvad eleverne kan få indflydelse på, som enten er bestemt af lovgivning (fag, trinmål osv.), kommunale retningslinjer (fx timetal), skolen eller lærerens faglige vurdering af, hvad eleven har behov for.

Derudover skal der tages hensyn til elevernes alder og kognitive forudsætninger, som har betydning for hvor

komplekse og abstrakte emner eleverne er i stand til at forholde sig til i en inddragelsesproces (læs mere om alder, udviklingstrin og inddragelse på side 12-13).

I enhver inddragelsesproces er det vigtigt, at eleverne bliver præsenteret for, hvilke fastlagte rammer der er, og hvad der er mulighed for at få indflydelse på. Eleverne bør også kende deres muligheder for at få demokratisk indflydelse på de fastlagte rammer fx gennem elevrådet, kommunalbestyrelsen eller Danske Skolelever.

Eksempler på, hvad eleverne kan få indflydelse på i forhold til undervisningen:

Rammerne for undervisningen	Planlægning af undervisningen	I undervisningen	Opfølgning på undervisningen
"Oversættelse" af trinmål osv. til praksis i klassen	Input til temaer, metoder, aktiviteter, materialer, holddeling	Løbende feedback til læreren på indhold, metode, organisering og justering af undervisning	Evalueringsmetoder, som inddrager elever i feedback på undervisning
Input til årsplaner, overordnede mål, tema, fokus, metoder osv.	Lytte til elevernes perspektiv på egne forudsætninger, potentialer og interesser	Undervisningsmetoder, som inddrager elevens holdninger og perspektiver	Elevens læringsoplevelser og perspektiv på effekten af undervisningen fx elevplaner
Input til udvikling af læringsrummet	Inddragelse ift. elevens faglige niveau og behov for støtte	Reelle valgmuligheder ift. valg af arbejds-metode, sværhedsgrad, materialer osv.	Elevens perspektiv og indflydelse på skole-hjem samtaler og aftaler
Input til temaer, projekter, forældremøder	Medindflydelse på planlægning og gennemførelse af læringsforløb		
Læringsmiljø			
Input til elevråd			

I denne guide er fokus på inddragelse i forhold til undervisning og læringsfællesskabet. Eleverne kan naturligvis også blive inddraget i en lang række forhold vedrørende klassens sociale liv og spilleregler. Hent idéer i "Inspirationskatalog til lærere og pædagoger" – en del af serien "Inkluderende læringsmiljø".

Hvordan skal eleverne inddrages?

Lydhørhed, åbenhed og nysgerrighed

En ligeværdig inddragelse af elevernes stemmer forudsætter en fundamental åbenhed og lydhørhed, hvor man skal turde tro på, at det eleverne giver udtryk for kan bruges til at ændre noget i undervisningen og læringsfællesskabet. Derfor er det vigtigt at tilrettelægge inddragelsesaktiviteter og -forløb, der inviterer eleverne til at sætte ord på deres læring og bidrage med deres forskellige perspektiver og idéer. Eleverne skal opleve, at det nytter noget at deltage, og at de ved at udvikle et nuanceret sprog om læring, får øje på flere succeser i lærings-situationer.

Fokus for inddragelsen afhænger af eleverne og klassens behov. I det følgende skelnes mellem fire forskellige fokusområder:

Lytte og anerkende

Inddragelsen består i at se og anerkende eleven ved at lytte åbent og nysgerrigt til, hvad der giver eleven lyst til at lære eller forhindrer, at eleven kan opfylde de lærerdefinerede mål og forventninger. Sammen med eleven kan man

finde frem til, hvilken hjælp eller undervisningsmetode, der kan gøre undervisningen og læringsprocessen mere overskuelig, spændende eller relevant.

Medindflydelse på læringsforløb

Ved at give eleverne indflydelse på udvikling og gennemførelse af læringsforløb, opleves undervisningen mere relevant og vedkommende,

hvilket styrker elevernes motivation og engagement. Når eleverne skal være med til at udvikle læringsforløb, er det vigtigt at det sker gennem en styret og kreativ proces, hvor eleverne kender læringsmålene, og hvor processen sikrer, at eleverne lytter til og respekterer hinanden.

Prioritering og medbestemmelse

Eleverne tager medansvar for undervisningen og læringsmiljøet, når de er med til at træffe beslutninger, der vedrører dem selv. Det er læ-

rens ansvar at vurdere, hvilke valg eleverne er i stand til at træffe, at sørge for at eleverne har den fornødne viden, og at opstille afgrænsede valgmuligheder. Når eleverne inddrages i prioritering, øver de sig i at skelne mellem ønsker og behov.

Elevperspektiv på læringsmål

Elevernes perspektiv på formulering og evaluering af individuelle læringsmål, giver læreren et mere nuanceret billede af elevens lærings-

udbytte, og det giver eleven mulighed for at få øje på succeser i lærings-situationer. Gennem en nysgerrig og åben dialog med eleven, kan man finde ud af, hvordan man som lærer kan bidrage til, at eleven bedre kan opfylde læringsmålene.